

Mar Vallecillos: «Treballar menys per treballar totes? No, treballar menys totes!»

Entrevista a Mar Vallecillos, que ha publicat 'Cosmonautes de la quotidianitat' a Triangular Edicions, el seu segon recull d'articles | «En un gest quotidià, com asseure't al metro, si estem amb els ulls oberts, hi ha mil anècdotes que estan explicant mil grans tesis»

Mar Vallecillos, després de l'entrevista, al barri del Clot de Barcelona | Josep Comajoan

Mar Vallecillos (Barcelona, 1976) és periodista i sociòloga. Columnista a la *Directa* i *Catorze*, el 2016 va publicar el seu primer recull d'articles, *Miraràs el món*, en el que va ser el primer llibre editat per Triangular Edicions. Ara hi ha publicat el segon, *Cosmonautes de la quotidianitat*, que ja des del títol és tota una declaració d'intencions i de l'estil que la caracteritza. L'entrevistem en una terrassa del Clot, poc abans d'entrar a classe de ball flamenc.

Com et definiries? Ets més aviat articulista que escriptora, o ets de les que et reivindiques com a escriptora, en tant que bé que escrius? independentment del gènere i de com arribes a la gent que et llegeix?

Em costa definir-me com una o l'altra. Dir-me escriptora em faria una vergonya enorme. I articulista també, en tant que jo el que faig són aquestes columnes una mica difícils de definir? però no en faig moltes, faig les de la *Directa* i a *Catorze*. La invitació a definir-se a mi ja em grinyola una mica. No la tinc resolta. Prefereixo dir que escric i publico columnes, entre moltes altres coses

que faig.

Gemma Garcia deia en l'article que va dedicar a *Miraràs el món a la Directa*: «Fa textos polítics impregnats de les coses simples que, diu, són les més fortes, com l'amor, la cooperació, l'amistat». A partir de les coses simples, les coses petites, també som capaces d'explicar el món? Fins i tot pot ser més fàcil?

No sé si és més fàcil, és imprescindible fixar-se en les coses petites per explicar el món. Perquè, si no, caiem en el parany de la complexitat. I el món és complex, hi ha anàlisis difícils de fer, però sí que està bé fer-ho a partir de les coses properes, simples, que no sempre són les coses més petites?

En tot cas, destranscendentalitzar la vida.

O no, potser transcendentalitzar les coses simples. L'amistat és una cosa simple, en tant que tothom l'entén des de la proximitat, tothom sap de què estem parlant, és quotidiana, però a partir d'entendre les dificultats o el que ens pot brindar l'amistat, per posar aquest exemple, es poden entendre moltes coses de com estem vivint avui dia, de què hem vingut a fer, com ens ho estem muntant, com estem resolent les nostres vides. Però qualsevol, la senyora de la parada del mercat pot entendre i sap què és l'amistat, tu, jo, la cambra?

És més fàcil escriure d'allò quotidià, que dels grans temes de la literatura universal, complexos com són? O potser no?

No ho sé perquè no he escrit cap gran obra de la literatura universal, hahaha? El que tinc molt clar és que el que escric és l'únic que em surt. A mi em sembla superdifícil escriure ficció, no em surt. En el meu procés d'escriptura hi ha alguna cosa molt relacionada amb la facilitat. Jo en general advoco per la vida fàcil, en tot. És el que em surt, i em surt amb facilitat, mai he intentat fer ficció, o fer obres diferents al que faig ara.

Eva Piqué escrivia sobre tu arran de *Miraràs el món*: «Té una manera precisa, delicada i rebel de mirar-se un món que podria ser molt millor i podríem fer molt millor». Delicada i rebel, ahora, es fa complicat?

No ho sé. M'afalaga sentir «delicada i rebel»... però no, no és contradictori. De fet, la delicadesa pot ser una fortalesa, allò que es diu tant de la canya de bambú, que és de les plantes més fortes que hi ha, és molt difícil doblegar-la o desplantar-la, i pot ser d'una delicadesa exquisida. Crec que per aquí van moltes sortides a molts problemes que tenim. Aquesta conjugació d'entendre d'una altra manera la sensibilitat, la delicadesa i la fortalesa. I en general, trencar moltes dicotomies que tenim una mica integrades.

Mar Vallecillos: «És imprescindible fixar-se en les coses petites per explicar el món» Foto: Josep Comajuan

Em sona haver llegit que et definies, o et definiem, com a columnista «anticolumnista». Com es menja això? És excés de modèstia o hi ha alguna cosa més profunda?

Jo no m'hi he definit mai, però sí que era una cosa de la Directa, que té molt a veure amb com s'està tractant l'opinió als mitjans. Tenien la voluntat de mirar de fer opinió d'una altra manera?

Se sol fer des del púlpit?

Sí, una opinió que no fos des d'una idea superclara, això és així irrefutablement? Tot i que a vegades també penso que sí que ens fan falta determinats púlpits, tot i que no seria jo qui hi pugés. Sí que coincideixo amb aquella mirada que les columnes de la Directa volem que siguin anticolumnes en el sentit que obren més que no pas tanquen. I que hi hagi aquesta cosa més humana, amb diferents estils, però amb algunes columnistes tipus jo que et parlin de quelcom més petit, més quotidià. Crec que venia d'un desig de contraposar-se al columnisme més *tertuliano*, de *señoros*, o de *señoras* que fan de *señoros*.

Ara que dius tertúlies, no t'han arribat ofertes per anar a tertúlies?

Alguna, alguna?

I no.

No, no m'hi veig.

Tot sovint de l'anècdota n'extreus la categoria. Allò que dèiem, convertir en polític allò quotidià, o el que sovint repetim, que allò personal és polític. Però en el teu cas, quan et plantes davant el paper en blanc, normalment què sorgeix abans, l'anècdota o la

categoria?

Saps que no ho sé? És que jo crec que va junt. No sé dir-te? Crec que el que m'ha passat, sigui una conversa amb la meva neboda o amb el cambrer, ja veig que va junt amb un tema que ens travessa a tots políticament. Per tant, no faig una feina prèvia. Si ve, ve junt, cau, i quasi sempre és alguna cosa molt recent que m'ha passat. Crec que si estem atentes, la realitat supera la ficció, l'assaig polític, conté molt. En un gest quotidià, com asseure't al metro, si estem amb els ulls oberts, hi ha mil anècdotes que estan explicant mil grans tesis i anàlisis de com ens estem muntant la vida.

Si no recordo malament, Triangular Edicions va estrenar-se amb *Miraràs el món*. Va tenir alguna cosa d'especial participar amb una obra teva d'aquest naixement editorial?

Siiii. Jo no havia pensat mai publicar res. I un dia, recordo que tornava del Pallars, a les onze de la nit, amb la motxilla, i a la cantonada de casa, em trobo el Sergi Espinosa, de Triangular, que és veí, col·lega, de moviments socials i espais diversos, i em diu: «Eh, Vallecillos, fa dies que vull parlar amb tu perquè muntarem una editorial i volem el primer llibre siguin les teves columnes». Jo pensava: «Però què diu!». Llavors, ha estat molt bonic el procés de deixar-te guiar per altres, jo no he arribat al primer llibre pensant-ho, sinó orgànicament deixant-me endur per una proposta d'un veí i company. I el fet que sigui veí m'agrada molt, perquè hi va haver moments que portaves les galerades tres porteries més amunt. Fer les coses així amb gent que coneixes és molt bonic. A mi tota aquesta cosa artesana de la proximitat em va molt. Com en el nou llibre, que s'ha fet amb paper sostenible, li he posat la conya de les passes que hi ha entre casa meua i l'oficina del maquetador, que és una antiga fusteria andreuca, casa de l'editor, els graons? Treballar amb aquestes coses i quedar al bar de la cantonada per veure com farem la presentació, li dona un valor brutal, m'ha encantat!

«Cada relació petita, com l'elaboració d'un plat, conté molta explicació de com estem vivint. I també conté molta oportunitat d'emancipació»

Parlem del nou llibre, *Cosmonautes de la quotidianitat*. El títol surt d'un article on entenc que parles de prendre perspectiva, però alhora mirant de prop, sentint allò que s'observa, a poder ser amb tots els sentits. Massa sovint ens costa ser cosmonautes de la quotidianitat, i fins i tot, acabem mirant massa amb la mirada dels altres?

Sí, estem en una trampa que ens fa pensar que tot és molt complicat, que la vida real està en una altra banda, que el nostre dia a dia no conté explicació de moltes coses que ens passen, que cal mirar molt de lluny problemes locals? I sí, per descomptat, vivim en un món global, i encara que no visquéssim en un món global, vivim en societat, però *Cosmonautes de la quotidianitat* és una invitació a mirar el teu dia a dia amb la mirada neta. Si cada nit poguéssim renovar la mirada i poder tornar a ser nens, o cosmonautes, no caldria fer grans viatges? cada relació petita, com l'elaboració d'un plat, conté molta explicació de com estem vivint. I també conté molta oportunitat d'emancipació. No és veritat que haguem de consumir tots de la mateixa manera, no és veritat que jo ara hagi de saludar igual a la caixa del súper, no és veritat que hagi d'anar al súper i no a una cooperativa de consum? Si ens mirem cada dia com si acabéssim d'arribar de Júpiter, no només entendríem moltes coses, sinó que no en donaríem moltes per descomptades, aquesta seria la part més crítica, però és que hi ha una part de gaudi que també tindríem, de mirar-nos-ho tot com si estéssim de vacances. *Cosmonautes de la quotidianitat* també s'assembla a un altre article que parla dels viatges. Jo a vegades em llevo i penso: «Vaig a fer com si avui estés viatjant per Barcelona».

Com has organitzat el recull d'articles a *Cosmonautes de la quotidianitat*?

Com a *Miraràs el món*, hem fet tres blocs. El primer té més a veure amb propostes polítiques globals, què fem, cap on anem, potser és el de més filosofia política. El segon bloc són lluites concretes, que jo tampoc en soc conscient, però preparant els dos llibres m'adono que una obsessió és el repartiment del treball, i també hi surt molt habitatge i tema ambiental. I l'últim bloc són temes més íntims, més personals, tot i que també estan carregats de proposta política.

Mar Vallecillos, durant l'entrevista, la primavera passada a Barcelona Foto: Josep Comajoan

Parlem del treball, doncs. «Treballar menys per treballar totes», això resumiria una part del nostre programa econòmic, si més no el que afecta el món del treball?

Treballar menys. Perquè treballar no mola! És a dir, treballar menys totes. Faig un pas més enllà. Però és que l'objectiu no és treballar totes. Estem arribant a uns desenvolupaments tecnològics de l'hòstia, i aquí seguim intentant que no siguin més de vuit hores. Fa un segle d'allò! Treballar menys, perquè hem vingut a aquest món a gaudir. Hem vingut a aquest món a aprendre, a estar, a estimar. Treballar menys perquè hem de desmitificar el treball. Treballar menys perquè hauríem de treballar només per allò realment necessari, i no per produir xorrades.

Al món cooperatiu ens agrada repetir que "cooperem, no competim", i en part ja és així, si més no en l'àmbit professional, laboral, empresarial. En la vida, competim més que no pas cooperem?

Cooperem més del que ens diem. Tant en l'àmbit cooperatiu, com el senyor o la senyora que no saben què és una cooperativa. No crec que l'home sigui un llop per l'home, sinó crec més en la idea de «suport mutu» de Kropotkin, que el que és consubstancial a l'ésser humà és la

cooperació. És que no podríem viure. Ens necessitem i volem necessitar-nos. A vegades des del cooperativisme o l'economia social ens aniria bé connectar amb persones alienes que ja estan fent moltes coses, la gent vol estar plegada, es tira cables. No som d'un pedigrí ètic molt diferent a gent que no està mobilitzada. Una possible transformació social seria convidar persones que no estan teoritzant o fent del seu dia a dia una proposta política per veure que no és veritat, que no ens estem trepitjant els uns als altres. Passa que el sistema està pensat perquè per sobreviure t'enfrontis i competeixis amb el teu veí, el teu company? i aquest és el problema. Però la competició no està en la nostra naturalesa.

«Hem de desmitificar el treball, que hem vingut a aquest món a a gaudir, a aprendre, a estar, a estimar»

Ara que parlaves de suport mutu, els primers mesos de pandèmia es va ressuscitar, si més no a un nivell més generalitzat de l'habitual, conceptes com aquest, de suport mutu. Què ha quedat de tot allò?

Ha quedat un desig frustrat. Era una oportunitat per, ara sí, posar la vida al centre, són els nostres cossos, la meua gestió de com vaig a comprar l'arròs o el cafè? era tot tan bàsic! I també era tan important fer-nos costat, era una oportunitat radical. Què ha quedat? Alguns espais en molts barris continuen funcionant, el grup de Telegram per on ara et dius quatre coses, però ha quedat el que podria haver estat i no va ser. D'organitzar-nos d'una altra manera.

El primer llibre era un recull d'articles d'abans de la pandèmia. Quina presència hi té en el segon?

Molta, des del moment que parlo de la quotidianitat. No sé què pot haver-hi més impactant que això que ens ha passat a tots els nivells, ara tots estem molt impactats òbviament amb tota la crisi d'Ucraïna, i també ens afecta, però mai havíem estat en un moment que una crisi global sanitària, econòmica, ambiental, que entrés tan profundament a casa nostra. Per tant, sí, hi ha diverses columnes, com la primer que vaig escriure després del confinament, que va arribar a molta gent, crec que ens agafàvem a una oportunitat de canvi, moltes ganes que passés.

Més imatges d'aquells primers mesos de pandèmia. Sense moure'ns del balcó de casa. Van emergir dues escenes, la del policia de balcó i la dels aplaudiments de les vuit. Dues cares de la mateixa moneda fruit de l'excepcionalitat, o podem anar una mica més enllà en la reflexió?

Podrien ser la mateixa cara de la moneda. De les dues imatges em quedo amb la necessitat que tenim, i que és un signe dels nostres temps, d'assenyalar per bé o per mal molt ràpid. Això en les xarxes socials es veu molt. Té a veure amb la necessitat d'identificar-nos i identificar, d'essencialitzar les coses, d'etiquetar. I ho fem amb moltes coses i és perillós, perquè hi ha un apropament a allò que està passant des del posicionament. I això ens allunya dels altres i sobretot dinamita moltes possibilitats de transformació social. Ens llevem moltes vegades pensant què ens sembla bé i què malament: ostres, no porta mascareta, la porta no sé com? I no només el policia de balcó, fins i tot el flipat que aplaudia més que ningú, aquesta necessitat tan ràpida de dir «tu sí, tu no», té a veure amb una manera de viure que no deixa espai a la mirada pausada, de deixar-se amarar una mica pels arguments, per l'experiència de l'altre, és tot com superràpid.

El que sí que va venir per quedar-se és el teletreball. Després de tant reivindicar treballar a casa per conciliació, i resulta que el teletreball també té els seus efectes perversos.

Molts. El teletreball em sembla molt pervers. Jo pago la calefacció, jo pago el llum? Com ja fèiem

amb el sosteniment de les nostres vides, posant-les a disposició de la producció, en aquest cas ja és el *colmo*. I no només és el teletreball, també són els microtreballs, aquesta precarietat que ja no saps on comença la vida personal i la vida professional.

«Que ser de les perdedores no té per què voler dir estar perduda. Que ser de les vençudes no vol dir estar vençuda», deies en un dels teus últims articles. Però una mica desorientades, potser sí?

Sí, estem desorientades totalment. Però de la cita és important «no té per què voler dir». En molts dels meus escrits hi ha una voluntat de posar en solfa que hi ha coses que no tenen una relació directa. És a dir, ser de les perdedores no vol per què dir estar perduda. És a dir, estem perdudes, però podríem no estar-ho. Però ens resignem pensant que com que soc de les perdedores, ja estic perduda. Potser hi ha més poesia que una altra cosa, però en moltes columnes hi ha molt de no donar les coses per descomptades, que són així però podrien ser d'una altra manera. Tampoc és una invitació a ser un optimista dels mons de iupi i pensar que ho farem demà, igual ho fan generacions molt futures, o no ho fa ningú. Però podrien ser d'una altra manera.

[Un resum d'aquesta entrevista va ser publicat originàriament a la revista Cooperació Catalana]